

Факултет Филолошки

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ

Веће научних области друштвено-хуманистичких наука

Број захтева: 1608/1

Датум: 21. 08. 2010.

ЗАХТЕВ**за давање сагласности на реферат о урађеној докторској дисертацији**

Молимо да, сходно члану 46. ст.5. тач. 4. Статута Универзитета у Београду ("Гласник Универзитета", број 131/06), дате сагласност на реферат о урађеној докторској дисертацији кандидата

НИНЕ Предраг ИВАНОВИЋ МУЖДЕКА

(име, име једног од родитеља и презиме)

КАНДИДАТ

НИНА Предраг ИВАНОВИЋ МУЖДЕКА

(име, име једног од родитеља и презиме)

пријавио је докторску дисертацију под називом:

«Магијски реализам у романима Анјеле Каргер»

из научне области:

Универзитет је дана 24. 10. 2006. својим актом под бројем 150-10/89-06 дао сагласност на предлог теме

докторске дисертације која је гласила:

«Магијски реализам у романима Анјеле Каргер»

Комисија за оцену и одбрану докторске дисертације кандидата

НИНА Предраг ИВАНОВИЋ МУЖДЕКА

(име, име једног од родитеља и презиме)

Образована је на седници одржаној 21. 04. 2010. , одлуком Факултета под бр. 911 , у саставу:

Име и презиме члана комисије	звање	научна област
1. др Зоран Пауновић	ред. проф.	књижевност
2. др Радојка Вукчевић	ред. проф.	књижевност
3. др Зорица Ђерговић-Јоксимовић	доцент	књижевност
4.		

Наставно-научно веће факултета прихватило је извештај Комисије за оцену и одбрану докторске дисертације на седници одржаној дана 30. 06. 2010. године.

ДЕКАН ФАКУЛТЕТА

Прилог:

1. Извештај комисије са предлогом
2. Акт Наставно-начног већа факултета о усвајању извештаја .
3. Примедбе дате у току стављања извештаја на увид јавности, уколико је таквих примедби било.

Проф. др Слободан Грубачић

На основу члана 127 Статута Филолошког факултета Универзитета у Београду и члана 128 Закона о високом образовању, Наставно-научно веће на седници одржаној 30. јуна 2010. године, донело је

ОДЛУКУ

Прихвата се с позитивном оценом извештај Комисије за преглед и оцену докторске дисертације коју је мр Нина Ивановић-Муждека предала под насловом: "Магијски реализам у романима Анцеле Картер".

У Комисију за одбрану именују се:

1. др Зоран Пауновић, ред. проф.
2. др Радојка Вукчевић, ред. проф.
3. др Зорица Ђерговић-Јоксимовић, доцент

Доставити:

- Именованом-ој,
- Комисији,
- Одсеку за опште и правне послове,
- Архиви.

ДЕКАН
ФИЛОЛОШКОГ ФАКУЛТЕТА

Проф. др Слободан Грубачић

NN veće Smo

NASTAVNO-NAUČNOM VEĆU FILOLOŠKOG FAKULTETA – BEOGRAD

Odlukom Nastavno-naučnog veća Filološkog fakulteta Univerziteta u Beogradu, donetom na sednici održanoj 21. aprila 2010. godine, imenovani smo u komisiju za pregled i ocenu doktorske disertacije koju je mr Nina Ivanović-Muždeka predala pod naslovom “Magijski realizam u romanima Andžele Karter”. Nastavno-naučnom veću Filološkog fakulteta podnosimo sledeći

IZVEŠTAJ

Doktorska disertacija “Magijski realizam u romanima Andžele Karter” kandidatkinje Nine Ivanović-Muždeka, obuhvata 254 kucane strane. Podeljena je na sedam poglavlja:

1. Uvod: Andžela Karter i magijski realizam (str 1-22); 2. Magijski realizam: poreklo vrsta (23-87); 3. Nesavladivi element magije: realnost i magija romana Andžele Karter (88-129); 4. *All the World's a Stage*: poprišta eks-centričnog (130-161); 5. *Dramatis personae*: pripovedači i fokalizatori (162-194); 6. Upotreba magijskog realizma: pitanja feminizma, politike i demitologizacije (195-229); 7. Zaključak (230-236). Precizna podela na potpoglavlja značajno doprinosi preglednosti i čitljivosti rada. Disertacija

sadrži i pedantno raščlanjenu Bibliografiju (str. 237-254), kao i rezime, na srpskom i engleskom jeziku.

U svojoj doktorskoj disertaciji mr Nina Ivanović Muždeka na ubedljiv način potvrđuje i značajno razvija naučni potencijal pokazan u magistarskom radu i potonjim, brojnim naučnim radovima. U kontekstu kritičkog čitanja utemeljenog na izvrsnom poznavanju najznačajnijih teorijskih promišljanja u ovoj oblasti, kandidatkinja u razmatranju dela Andžele Karter, spisateljice koja se s puno razloga svrstava među najznačajnije engleske romanopisce druge polovine dvadesetog veka, ispoljava vrline kojima se odlikovala u svom dosadašnjem naučnom radu: lucidnost i preciznost kritičkog uvida, analitičko-sintetičku darovitost i prefinjen književni stil kojim s uspehom približava čitaocu složenu problematiku ove disertacije.

U osnovi, ova se studija na metodološki dosledan i analitički precizan način bavi vidovima pojavljivanja magijskog realizma kao subverzivne strategije u romanima Andžele Karter. Kandidatkinja u uvodnom delu razmatra značenje svog ključnog termina, i pri tom argumentovano ističe kako je magijski realizam, bilo kao “amerikanizovani” autohtoni izraz Latinske Amerike, subverzivna strategija postkolonijalizma, ili popularna tendencija u savremenoj književnosti šireg opsega, zapravo način kojim marginalizovane grupe bilo koje vrste dolaze do mogućnosti da izraze svoj pogled na svet. Otuda se na magijski realizam može gledati kao na modus koji otkriva različite strategije za sagledavanje, tumačenje i prikazivanje sveta svojstvene različitim kulturama i zajednicama, te ga ne treba ograničiti isključivo na područje Latinske Amerike ili na postkolonijalnu književnost: nasuprot tome, treba ga posmatrati kao modus koji otkriva različite strategije za sagledavanje, tumačenje i prikazivanje sveta, svojstvene različitim

kulturama i zajednicama. Takvo shvatanje magijskog realizma – kao modusa koji nije sam sebi cilj, već istovremeno predstavlja i produkt istorijskih, društvenih i ekonomskih odnosa, ali i sredstvo kojim se postiže kritika tih odnosa, povezuje ovu subverzivnu strategiju sa delima Andžele Karter.

Već iz konciznog pregleda stvaralaštva Andžele Karter, ostvarenog u prvom poglavlju disertacije, jasno proističe zaključak da je ova spisateljica pripovedačku prozu smatrala nenaučnim ekvivalentom antropologije i sociologije, a narativ argumentom koji se iznosi posredstvom i u okvirima proznog teksta. Uprkos tome što su je mnogi smatrali piscem u čijim delima prevladavaju elementi fantastike, njeni su romani uvek čvrsto utemeljeni u društveno determinisanoj realnosti. U drugom poglavlju, kandidatkinja ispisuje svojevrсну istoriju i razvija teoriju magijskog realizma, prateći njegovo kretanje kroz različite oblasti umetnosti i kroz različita geografska i kulturna podneblja, kao i realizaciju ovog pripovednog modusa u okviru postmodernističke, postkolonijalne, i postfeminističke poetike. Istovremeno, magijski realizam određen je i u odnosu na srodne žanrove i pripovedne moduse, poput realizma, fantastike, naučne fantastike i gotike.

U tako razuđenom, pa otuda i teško uhvatljivom kontekstu, kandidatkinja pronicljivo povezuje magijski realizam s Bahtinovim predstavama o karnevalskom i grotesknom; u suštini specifičnog prikazivanja tela, telesnog i grotesknog nalazi se ista želja za eks-centričnošću koja se nalazi i u odabiru specifičnih mesta na kojima se odvija radnja romana. S druge strane, problematizovanje prostora i vremena, kao uzroka i posledice, svojstveno magijskom realizmu kao i fantastici, dovodi do problematizovanja prikazivanja stvarnosti. Međutim, ističe se u ovoj disertaciji, priče u romanima Andžele Karter nisu snovi niti halucinacije: njeno viđenje romana poklapa se sa viđenjem

magijskog realizma kao tehnike koje omogućava da se na različite načine objasne različita ljudska iskustva i povežu u celinu u kojoj objašnjivo postoji naporedo sa neobjašnjivim. To je ubedljivo pokazano analizama romana ostvarenim u trećem poglavlju disertacije, koje osvetljava postupak sjedinjavanja magičnih i realističnih elemenata u romanima Andžele Karter, kao i posledice koje ovo spajanje naizgled nespojivog ima po prikaz prostora i vremena, činjenica i fikcije, iluzije i stvarnosti.

U četvrtom poglavlju, magijski realizam u romanima Karterove posmatra se upravo u odnosu na Bahtinovu teoriju karnevalskog i grotesknog, kao domena unutar koga se problematizuje binarna opozicija centra i margine i postiže eks-centričnost. Takva eks-centričnost podrazumeva i podrivanje društvene hijerarhije, koje se u romanima Andžele Karter odvija na više mesta i u okviru više institucija koje se mogu svrstati u tradiciju karnevalskog: tu su, na primer, javna kuća, muzej nakaza, varijete i cirkus u romanu *Noći u cirkusu*; mjuzik-hol, pozorište i televizija u romanu *Mudra deca*; putujući cirkus i voajerska predstava u romanu *Paklene mašine želja doktora Hofmana*; kao i prostor pustinje u kome Ivlin (u romanu *Stradanje nove Eve*) nailazi na različite distopijske zajednice koje, svaka na svoj način, podrivaju tradicionalno poimanje društvenih struktura. Teatralnost kao aspekt karnevalskog u mnogima od ovih romana ima posebno istaknuto mesto, naročito kada je reč o referentnom polju stvorenom Šekspirovim dramama – kao, na primer, u romanu *Mudra deca*, gde je Šekspir iskorišćen i kao maska za kolonizatorske tendencije, čime se magijski realizam ovog romana približava postkolonijalnoj upotrebi ovog modusa u borbi protiv nametanja imperijalizatorskih standarda. Cirkus je, s druge strane, u zapadnoj mašti tradicionalno doživljavan kao nešto strano, kao gotovo čudesni svet u kome zakoni prirode ne važe, te

su sličnosti između cirkusa i sveta proze magijskog realizma toliko privlačne da se cirkus često uzima i kao zamena za magijski realizam.

U petom poglavlju, u središte istraživanja postavljena je pripovedna tehnika kojom se spisateljica služi u svojim romanima bliskim magijskom realizmu, posebno sa stanovišta pripovedača i fokalizatora kao ne uvek očiglednih pripadnika margine. Time se dolazi i do nekih veoma lucidnih i značajnih opštijih zaključaka, poput onog po kome iz činjenice da su pripovedači magijskog realizma često nepouzđani ili potencijalno nepouzđani proističe mogućnost poređenja s književnom fantastikom u kojoj upotreba nepouzđanih pripovedača vodi do dvosmislenosti prikazanog. U magijskom realizmu, međutim, nepouzđanost pripovedača nema zadatak da podstakne pitanja o mogućnosti postojanja prikazanog u ontološkom smislu, već da u središte pažnje postavi društvene koncepte poput istine i stvarnosti. Magijski realizam se, nadalje, radi predstavljanja „magičnog“ pogleda na svet često služi marginalizovanim fokalizatorima. Pogled na svet koji ovakvi fokalizatori kao pripadnici određene marginalizovane grupe imaju, uvek se po nečemu razlikuje od stavova dominantnog centra. Kao što se poimanje „magičnog“ u definiciji magijskog realizma razlikuje, tako se razlikuje i konkretna manifestacija ove razlike u stavovima. Marginalizovani fokalizatori mogu gajiti verovanja koja nisu u skladu sa zapadnom naukom, kao što je verovanje u magiju ili telepatiju. Odabirom fokalizatora koji ne pripadaju dominantnom racionalno-naučnom poretku, tekst magijskog realizma preispituje konstrukciju „drugog“ kao neracionalnog i nenaučnog, zahvaljujući čemu racionalno-naučni centar isključuje strano iz domena legitimnog diskursa. Koncept „drugog“ se, međutim, može odnositi na bilo koju podelu onako kako se ona pronalazi u postkolonijalnoj teoriji, te se marginalizovani fokalizatori mogu razlikovati od

dominantnih po rasnom, etičkom, rodnom ili seksualnom identitetu koji dovodi do različitih mišljenja u pogledu na prava žena ili na poimanje normalnog u smislu seksualne orijentacije i načina života.

U šestom poglavlju magijski realizam Andžele Karter stavlja se u širi kontekst njenih političkih i feminističkih interesovanja, koja se u njenim delima ispoljavaju kroz demizologizaciju kao vid društvenog angažovanja. Time se ovo opsežno, s izuzetnom sistematičnošću sprovedeno kreativno istraživanje, uspešno privodi kraju. Mr Nina Ivanović-Muždeka neosporno je ostvarila najvažniji cilj svoje disertacije: u ovom je radu, naime, pokazano kako magijski realizam dobija svoju konkretnu realizaciju u romanima Andžele Karter, ostvarujući pri tom i mnogostruko podrivanje ustanovljenih poredaka i kanona. Tako ova spisateljica, pokazano je u radu, magijski realizam koristi pre svega kao sredstvo koje joj omogućava da progovori iz lično shvaćene pozicije „drugog“.

„Magijski realizam u romanima Karterove“, kaže se u samom zaključku disertacije, „nije ono što je neverovatno; za spisateljicu, kao i za čitaoce njenih romana, neverovatna je suma društvenih odnosa koji, ogoljeni u prozi Karterove, izranjaju u svoj svojoj fiktivnosti i fantastičnosti. Razotkrivajući stvarne opsene magijskim realizmom svojih romana, no ipak se opredeljujući za duboko lično angažovanje pojedinca umesto kolektivnog programskog određenja, Andžela Karter se približava idealu koji je zacrtao još Franc Roh kada je govorio o svom poimanju umetnika magijskog realizma u okviru slikarstva – idealu idejnog uporišta koje se nalazi negde na sredini između etičnosti i političnosti, idealu umetnika koji je nešto između čoveka od delanja i idealiste.“ (236)

ZAKLJUČAK

Na osnovu svega izloženog, smatramo da je mr Nina Ivanović-Muždeka obradom teme pod naslovom "Magijski realizam u romanima Andžele Karter" sačinila vredno naučno delo, koje nesumnjivo predstavlja značajan doprinos srpskoj anglistici i nauci o književnosti. Zbog toga predlažemo Nastavno-naučnom veću Filološkog fakulteta da ovu doktorsku disertaciju prihvati, a kandidatkinji odobri pristup usmenoj odbrani rada.

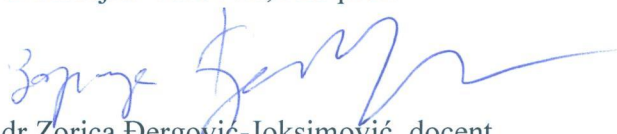
U Beogradu, 22. aprila 2010. godine

dr Zoran Paunović, red. prof.

dr Radojka Vukčević, red. prof.

dr Zorica Đergović-Joksimović, docent